

A Chestnut Hill College kiválósága

David Contosta, Ph.D.

Dr. John Lukacs, a Chestnut Hill College legendás tanára 2019. május 6-án békésen hunyt el Phoenixville-i otthonának könyvtárában, ahol az évtizedek alatt gyűjtött mintegy húszezer kötet vette körül. 95 éves volt. Haláláról világszerte hosszú írásokban emlékeztek meg. A külvilág számára évekig ő jelképezte a Chestnut Hill College kiválóságát.

Lukacs Magyarországon született 1947-ben. A nácizmus üldözöttjeként és a szovjet kommunista rendszer előli menekültként érkezett Amerikába. Honfitársa előtt tisztelegve az Egyesült Államokba akkreditált magyar nagykövet is részt vett a gyászmiséjén.

Lukacs 1994-es nyugdíjazásáig, 47 éven át tanított európai történelmet az egyetemünkön. Harmincöt, számos nyelvre, többek közt japánra is lefordított könyv szerzője. Részletesen írt a második világháborúról. Ezt a témát dolgozza föl például *Az európai világháború 1939-41* című könyvében, *A párviadalban*, amely a Hitler és Churchill közti nyolcvannapos küzdelemről szól, az *Öt nap Londonban, 1940. május* című műben, amely Churchillnek a náci zsarnokság elleni rendíthetetlen ellenállását mutatja be és a *Churchill: Visionary, Statesman, Historian*-ben. (Churchill: Látnok, államférfi, történész- magyarul nem jelent meg). Egész életében csodálta Churchillt, akit a nyugati civilizáció megmentőjének tartott.

A History of the Cold War (A hidegháború története) című munkája az egyik első tanulmány volt a témáról. Lukacs bő tucatnyi hétvégén dolgozott rajta otthonában, jónéhány doboz finom szivar társaságában. Az akkoriban uralkodó általános nézettel dacolva Lukacs már akkor ragaszkodott ahhoz a véleményéhez, hogy a Szovjetunió és a Nyugat küzdelme sokkal inkább az agresszív nacionalizmusról, semmint ideológiákról szól. E mellett a meggyőződése mellett haláláig kitartott. Fontos, hogy számos más írásában a sokszor harciasan romboló nacionalizmust élesen megkülönböztette az általa „ódivatúnak” nevezett patriotizmustól, amelyet a haza sokkal jóindulatúbb szeretetének tartott.

Lukacsnak a hidegháború és általában a nemzetközi politika iránti élénk érdeklődése kiterjedt levelezéshez, majd szoros barátságához vezetett George Kennan-nal, az ünnepelt amerikai diplomatával. Kennan fogalmazta meg a feltartóztatási doktrínát, amely a szovjet kommunizmussal szembeni amerikai politika központi elemévé vált. Annak ellenére, hogy maga is a kommunizmus elől menekült el a második világháború végén, Lukacs egyetértett Kennan-nal abban, hogy a kommunizmus heves kárhoztatása vagy egy esetleges fegyveres konfliktus nem vezetne a szovjetek visszavonulásához Kelet-Európából. Ennél sokkal valószínűbbnek vélte, hogy a szovjet birodalom széthullását a belső rothadás okozza majd. Barátjának a *George Kennan: A Study in Character* (George Kennan: Egy jellemtanulmány) címmel állított emléket.

Kezdetben Lukacs konzervatívnak tartotta magát, de ennek ellenére nyugodtan ócsárolta a republikánus párti elnököket és szavazatával demokrata párti jelölt Fehér Házbá jutását is segítette. Az idő múlásával egyre inkább „reakciónak” hívta magát, és gyászolta a „modern” polgári világ hanyatlását, a család meghitt összetartását, a jómodort, a civilizált párbeszédet és a könyvek szeretetét. Ezeket az érzéseit meg is írta a *Passing of the Modern Age* (A modern kor alkonya) című és más műveiben. Valójában azonban nem lehetett ideológiai kategóriákba sorolni annak ellenére, hogy ő saját maga beszámolt

meggyőződéseiről „öntörténelmében”, amelynek, kicsit viccesen, az *Egy eredendő bűnös vallomásai* címet adta.

A Chestnut Hill College ötvenedik születésnapjára 1974-ben Lukacs összeállította az iskola történetét. (*Sketch of the History of Chestnut Hill College, 1924–1974.*) A karcsú kötet bizonyosság kiváló, poétikus prózaíró képességéről. A kollégium 1924-es első estéjét például így festi le: „A békés, gyakran álmos Philadelphia erdős széle: egy gyönyörű szeptemberi estén tizenöt, honvágytól szenvedő lány hirtelen a világtól elvágva találja magát... Éjjel a fák lombjainak sötétedő sziluettje fölött egy új ablaksor fénye gyúl föl.”

A diákok emlékeznek, hogy „Dr. Lukacs” gyakran furcsa kijelentésekkel sokkolta őket, hogy meg tudják kérdőjelezni az igazságokat, vagy, hogy könnyebben megértesse velük a lényegét. A tanáriban üdögélve provokatív megjegyzésekkel szított heves vitákat a kollégái körében. Ott és mindenhol hangsúlyozta, hogy egyedül a múltat ismerhetjük, hiszen a jelen az időnek csupán tovasuhanó szelete, a jövő pedig még nem ért ide.

John jól zongorázott, és többször is szórakoztatta az egyetemi közösséget kedvence, Cole Porter dalainak előadásával. Most, ahogy írom ezeket a sorokat a dolgozószobámban, amely egykor John irodája volt, számos emlék úszik át a szobán erről a briliáns, provokatív, csalhatatlan és tekintélyromboló emberről. Sokat köszönhetek neki. Megtanított a tudományos konszenzus megkérdőjelezésére, és bátorságot öntött belém, hogy papírra vessem és megosszam a világgal a gondolataimat. A Chestnut Hill College-nak soha nem lesz John Lukacshoz fogható tanára. Őrizzük emlékét sokáig, amíg annak a bizonyos ablaksornak a fénye kivétel a gyepre és átszűrődik gyönyörű egyetemünk fái közt.

(*David Contosta, Ph.D. A történelem professzora, Chestnut Hill College, Fordította: Korányi Noémi*)